

BẢO TÀNG LỊCH SỬ QUỐC GIA
VIETNAM NATIONAL MUSEUM OF HISTORY

GỖM
HOA

lạm

NGÀN NĂM
MỘT SẮC

BLUE - GLAZED CERAMICS EXHIBITION

Lời mở đầu

TRIỂN LÃM

Có lịch sử lâu đời, hội tụ những tinh hoa văn hoá dân tộc, gốm hoa lam (gốm men lam) trở thành đối tượng được các nhà nghiên cứu, sưu tập cổ vật say mê, dành nhiều thời gian, tâm sức nghiên cứu, sưu tầm và hình thành những bộ sưu tập giá trị. Nhân ngày Di sản Văn hóa Việt Nam (23/11), Bảo tàng Lịch sử quốc gia phối hợp với Hội Di sản Văn hoá Việt Nam tổ chức triển lãm "Sắc Lam - Ngàn năm một sắc".

Bằng phong cách thẩm mỹ vô cùng tinh tế, triển lãm vừa mang đậm nét văn hóa truyền thống vừa mang hơi thở của thời đại, "Sắc Lam" hân hạnh được đón tiếp công chúng đến tham quan. Đồng thời "Sắc Lam" cũng muốn lan tỏa thông điệp chung tay gìn giữ và phát triển nghề gốm sứ truyền thống, nhân rộng giá trị, chất lượng thật của mặt hàng thủ công.

MỤC LỤC

01

Gốm Hoa Lam

Gốm sứ men lam Chu Đậu.....6

Ý nghĩa của gốm
trong tâm linh và phong thủy.....7

02

Họa Tiết

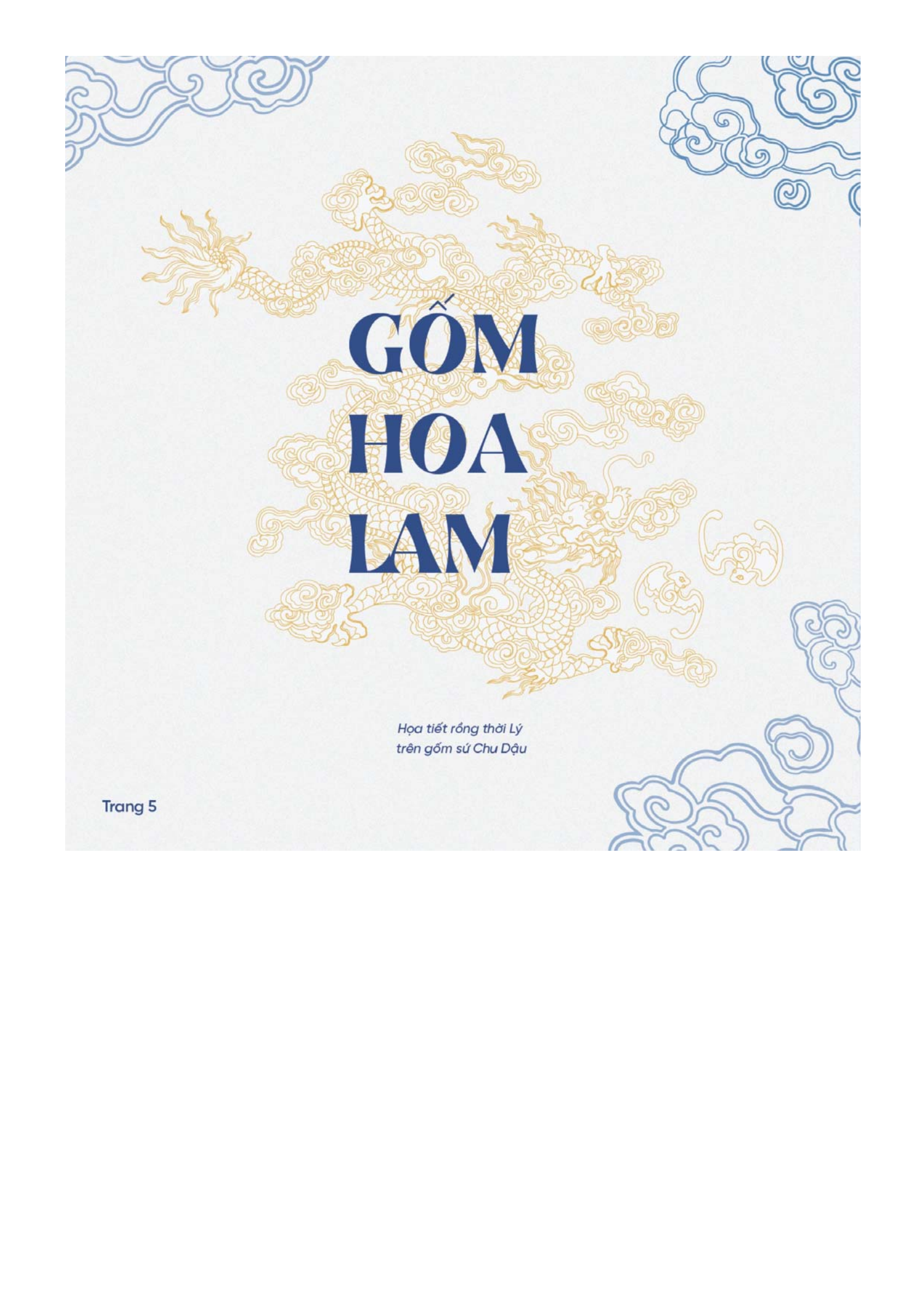
Họa tiết Sen.....10

Họa tiết Rồng.....11

03

Cổ Vật trưng bày

Cổ vật trưng bày trong triển lãm.....13

GỖM HOA LAM

Họa tiết rồng thời Lý
trên gốm sứ Chu Đậu

TINH HOA CỦA ĐẤT RỒNG

Gốm sứ men lam Chu Đậu

GỐM CHU ĐẬU

Gốm Chu Đậu thuộc dòng gốm cổ cao cấp của Việt Nam, có niên đại vào khoảng thế kỷ XII- XIII, phát triển rực rỡ vào thế kỷ XV-XVI trong suốt thời kỳ Lý, Trần, Lê, Mạc. Ở thị trường gốm Việt, từ xa xưa, dân gian đã có câu: "Sứ Giang Tây, gốm Chu Đậu" để nói lên độ phổ biến và thông dụng của dòng gốm trứ danh này.

Dấu ấn nổi bật của gốm Chu Đậu chính là lối vẽ men lam đặc trưng trên nền trắng. Loại men này được làm từ men gốm và màu oxit coban nên có màu đặc trưng là xanh. Có đủ các sắc độ từ xanh chì đến xanh sẫm, xanh đen... Men lam không để trần như men nâu mà bao giờ cũng được phủ lớp men màu trắng bóng ở bên ngoài, có độ thủy tinh hóa cao sau khi nung.

Ý NGHĨA GỐM TRONG

Tâm linh & Phong thủy

TRUYỀN THỐNG

Uống nước nhớ nguồn, lưu giữ truyền thống và phát huy di sản truyền thống, các nghệ nhân gốm sứ đã và đang duy trì, nối tiếp truyền thống của cố nhân. Trong hệ thống di tích linh thiêng trải khắp Việt Nam, hỏi có nơi đâu không có mặt của đồ thờ liên quan đến đồ gốm sứ?

Truyền thuyết cho biết sự xuất hiện của đồ gốm, đồ sứ như một điều bí hiểm, linh thiêng: "Đồ gốm, sứ là loại chất bột nằm sâu trong lòng đất, ở những nơi linh thiêng có ma quỷ canh giữ. Muốn khai thác được phải chọn ngày lành tháng tốt. Lên tới mặt đất, nhờ ánh sáng chói lọi của mặt trời soi rọi, chất bột đó mới biến thành gốm, sứ..."

**Họa tiết Cá chép hóa rồng
trên đĩa cổ Chu Đậu*

GIÁ TRỊ LÂU BỀN VÀ TRƯỜNG TỒN VỚI THỜI GIAN

Trong bát quái, đất đai được ứng với quẻ Khôn, đó là phần âm, là chỗ dựa của quẻ Càn (Trời). Khi tổ hợp hai quẻ Càn - Khôn sẽ cho đáp án tạo thế diện niên phúc đức là sự hợp lý của tạo hóa, tạo ra may mắn, sự kéo dài trường tồn, thỏa mãn được ước mong của lòng người. Đó chính là kết quả của thiên thời, địa lợi, nhân hòa.

Trong quan niệm của văn hóa cổ truyền phương Đông, đất - là Thổ, một trong ngũ hành, là hành trung tâm sản sinh ra các hành khác. Thổ là chỗ dựa, nền tảng, duy trì và kéo dài sự vững chắc, bền bỉ, kiên trì và được các nhà nho ví với lòng nhân từ của con người.

HỌA TIẾT

Trang 9

*Họa tiết hoa cúc
trên đĩa cổ Chu Đậu

GỖM CHU ĐẬU VÀ Họa tiết Sen

Trên đồ gốm thời hậu Lê, có thể thấy đề tài về các loài hoa chiếm ưu thế và nhiều nhất vẫn là hoa sen. Đặc biệt với những đồ gốm Chu Đậu thương mại, kỹ thuật và nghệ thuật thể hiện hoa sen trên gốm đã bước vào một trang mới trong tiến trình phát triển của gốm Việt Nam. Bằng cách sử dụng bút lông để vẽ, kỹ thuật trang trí hoa văn đã dần chuyển sang hình thức của hội họa.

Với nhiều cách thể hiện hoa sen, lúc thì đặc tả một hoa sen nở, khi thì là một khóm sen hay chỉ đơn giản là những hình sen cách điệu nhưng mỗi một đường nét đều thấm đượm màu men xanh mát trên nền trắng tinh khiết, càng làm cho những hình họa hoa sen thêm lung linh huyền bí khi ngắm nhìn một sản phẩm.

Sen thường được thể hiện dưới dạng những bông hoa nở rộ cùng với những hình dây lá uốn khúc mềm mại, hoặc dưới dạng những khóm sen hoàn chỉnh vươn thẳng trên mặt đầm. Bên cạnh đó, trong các bố cục có tính phụ trợ, sen được vẽ một cách giản lược, chỉ có phần cánh hoa hoặc là cách điệu thành những đồ án hoa văn dây lá theo dạng hình học.

GỐM CHU ĐẬU VÀ

Họa tiết Rồng

Rồng Việt Nam không chỉ tượng trưng cho sức mạnh thuần túy mà còn là biểu tượng của trí tuệ, sự thịnh vượng, phát triển. Trong tứ linh thú Long - Quy - Lân - Phượng thì Long (Rồng) là linh thú đứng đầu mang long khí chi phối đất trời, mang lại sức khỏe, trí tuệ cùng với uy quyền và sự giàu sang phú quý cho người nào may mắn nhận được. Chính vì vậy, Rồng luôn được coi là biểu tượng tượng trưng cho thiên tử trong suốt lịch sử nghìn năm Đất Việt ta.

CỔ VẬT TRUNG BÀY

Họa tiết Rồng thời Lê Sơ
Minh họa bởi: aoishinki

Đĩa

Gốm hoa lam, họa tiết Rồng
Thời Lê Sơ, TK XV
Khai quật tàu cổ Cù Lao Chàm,
Quảng Nam (1997-1999)

Đĩa sâu lòng

Đĩa sâu lòng mang nét chàm xanh đặc trưng của gốm hoa lam. Cùng là một sắc men lam, nhưng tùy vào độ pha chế men, lối vẽ khi công bút, khi ý bút, đã tạo nên nhiều sắc độ đậm – nhạt khác biệt nhờ vào kỹ thuật lò nung củi, khiến gốm hoa lam Chu Đậu càng trở nên tinh tế, giá trị, kéo theo sự thoái trào và mất hẳn dòng gốm hoa nâu từng phát triển trước đó.

**Đĩa cổ họa tiết
chim và hoa lựu**

**Đĩa cổ họa tiết
hoa cúc**

Mâm bồng chân cao

Đĩa

Đĩa kích cỡ lớn 38cm
với các đề tài long viên, chim hoa
trong trang trí gốm hoa lam Chu Đậu

Trang 17

Dĩa

Để tài linh thú được thể hiện khoáng đạt, không bị gượng ép, khuôn mẫu chính là nét quen gặp trong gốm hoa lam Chu Đậu

Trang 20

Bình gốm với
mang đắp tổ ong

Hình dáng độc đáo

Nhiều kiểu dáng tạo hình của gốm hoa lam Chu Đậu chưa từng gặp ở các dòng gốm Việt trước đó, cho thấy sự nắm bắt của thợ gốm với thị trường

Ấm đựng rượu tạo hình
uyên ương, voi quỳ

Tượng bà Bùi Thị Hí

Gốm hoa lam, vàng kim và nhiều màu

Thời Lê Sơ, TK XV

Khai quật tàu cổ Cù Lao Chàm,

Quảng Nam (1997-1999)

Đĩa

Gốm hoa lam, vàng kim và nhiều màu
Thời Lê Sơ, TK XV
Khai quật tàu cổ Cù Lao Chàm,
Quảng Nam (1997-1999)

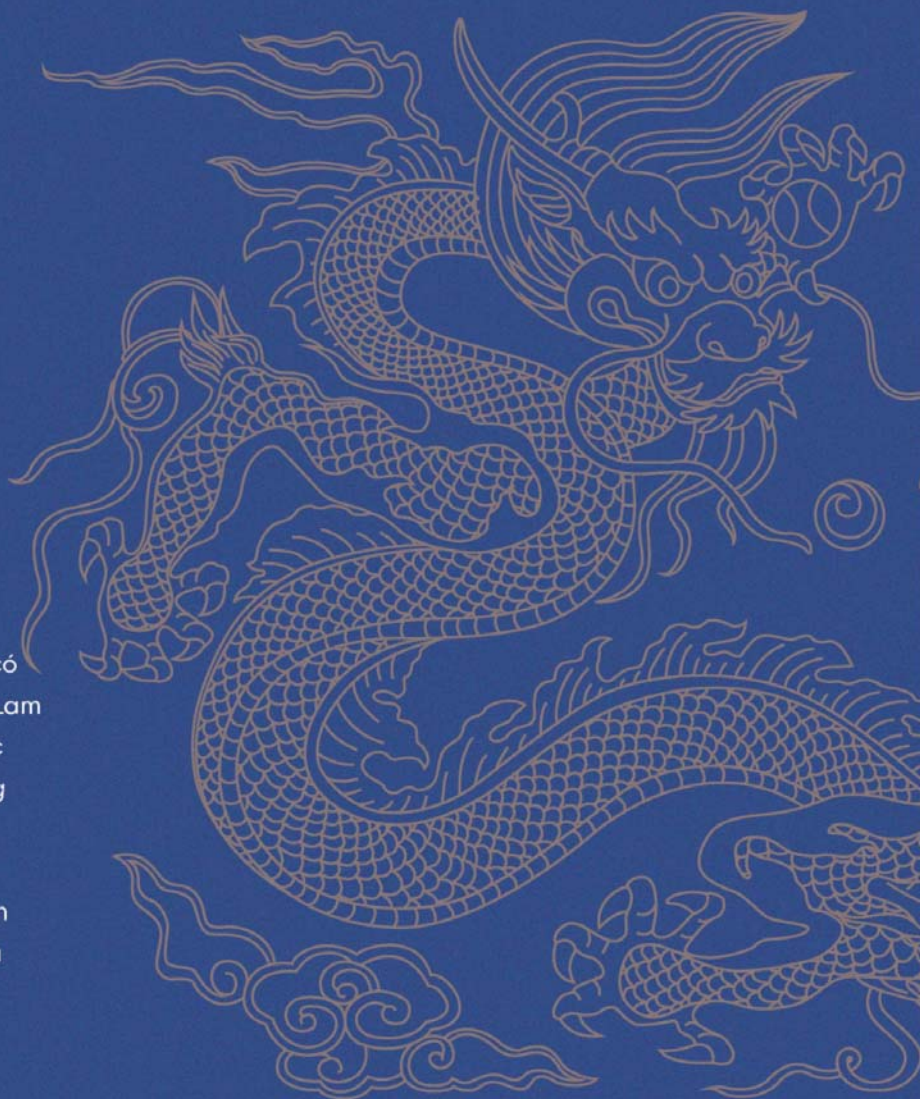
Đĩa

Gốm hoa lam, vàng kim và nhiều màu
 Thời Lê Sơ, TK XV
 Khai quật tàu cổ Cù Lao Chàm,
 Quảng Nam (1997-1999)

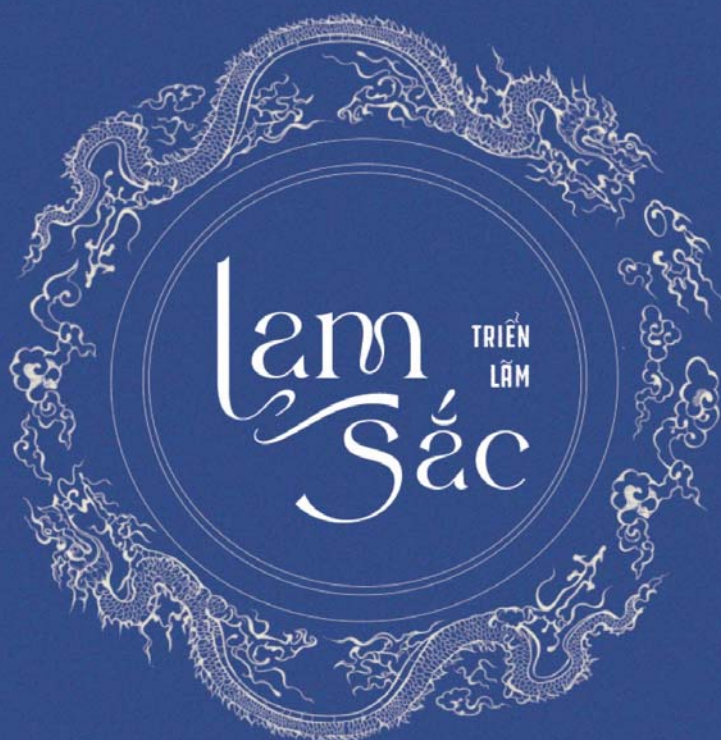
LAM SẮC VÀ Lời kết

Chúng tôi hi vọng, các bạn đã có những trải nghiệm tốt đẹp với "Lam Sắc". Mong rằng bạn sẽ tiếp tục đồng hành cùng chúng tôi trong hành trình lan tỏa thông điệp chung tay gìn giữ và phát triển nghề gốm sứ truyền thống, nhân rộng giá trị, chất lượng thật của mặt hàng thủ công.

LAM SẮC EXHI- BITION

NGÀN NĂM MỘT SẮC
MỘT SẮC MEN LAM, NGÀN NĂM TINH HOA